doo

dück, dicke, dück

Holst.

„Daer dan, nathals! zoep oe doen!"

15 doestkobbe; zie: doezekobbe

16 doet, doet, voor: doen; zij doet, enz

doestkobbe

1 doe = gij (enkv.) Ook van jongen tegen ouden: „wat helpt dat now bes, da's doe die zoo anstiest?" Gron doe, stad. Gron. doe, alleen vertrouwelijk, of van ouden tegen jongen; Zlimb doe. De d wordt scherp in: denkstoe, meenstoe, enz. evenzeens in Gron. – O Nederl. du, Hd. Oostfr. o Nederl. du, Noordfr. do, Eng. thou, Lat. Ital. Sp. Portug. tu. (Ellarnie trachtte in zijne vertaling der Psalmen, die nog niet lang in onfruik geraakte voornw. du en dijn weer in eere te brengen, maar die poging, zooals ook der latere bijbelvertalers, mislukte.)

2 doedel = doedelmuste = vrouwenmuts van bont Katoen, Gron. doedel, nachtdoedel; Oostfr. dudel, dudelmüts = gestreepte kap of muts met afstaande gevouwen plooien. Zdeutsch dütelen = kreukelen.

3 doef (Hedder enz.) = hoek + bleek.

4 doek = kus, zoen; Gron. doetje, tuut, en in de kleinekinderstaal doei, tu, tuke; 'n dikke doet = dikke zoen; Friesch tuutsje, Oostfr. dütt – Wisseling der t en k.

5 doeken = kussen, liefkoozen, troetelen, ook Geld. + Gron. doetjen, doeken, snoekken, tuten, in de kindertaal doeien en tusen. o Nederl. dütjen, düten. Verget. 't Ad Duhan: drukken, alsmede het Goth. daddjan = zuigen.

10 doen = dronken (ook Gron); Holst. Oldenb. dunen. Oudfr. dinen = opzwellen; dune = heuvel; o Nederl. dunen = opzwellen, van 't aangezicht, enz.

6 doendreierei = bedriegelijke handeling.

7 doemelink = dumelink = stoopje om een zieren duim of vinger, Gron doemeling, Oostfr. dümelke.

8 doenkracht = dommekracht, aardewind.

11 doen, ww. = geven; geld doen = geld uitdoen, geld op zente uitzetten. Gron. doen = aanreiken, toereiken, geven; doe mie dien mes even; ook Oostfr. o Nederl. Holst. Bij de Ouden: doen = geven, ter hand stellen, afstaan. Zie Matth. 25: 27.

9 doenstikken = afgesneden eikenteigen.

13 doenig = darkel; bedrijvig.

12 doenarig = driest, tegenstreevig, koppig.

14 doerjak = zoest; wildzang, wilde knaap; da's 'n doerjak van 'n wicht = dat is een meisje met jongensaard.

17 doezekobbe = doezekodde; scheldwoord alleen te Goes, gem. Oosterhesselen; in zwang en voor dengene, die zich niet aan het balslaan wil onderwerpen. Hij geeft zich prijs aan de algemeene verachting; vandaar dat scheimp-

1 doezekodde; zie: doezekobbe.

woord. Zie Dr. Gellesaït 2 A. p. 16 Zelage I, 151. Gron. dool-kop, doesnakke. Stijfkop, en vooral Schimpwoord voor een eigenzinnig, koppig kind; doezig = koppig. Hft. duizig = duizelig, en ook = verschrikt, suffend; Kil. duwigh, duysigh; Oostfr. dusig = duizelig; bedusd = bedwelmd; Nederd. Holst. dusig = duizelig, en = verstompt, verstuft; Oudfr. dusiek = duizelig; Duitsch doesig = as-dachtkleur, suffend, etc. dysig. Kil. daesen = aanwaanzin lijden. — Kodde, Oudfr. kuda = knots, dikke knuppel. Zie: Sinte Peter de bal uitslaan.

2 dokken; kleine plankjes van beukenhout, die in plaats van pannen of lei tot het dekken van torens en kerken gebezigd worden. Podagr. I p. 245.

3 dokken; bosjes stro die tot vulling tusschen de dakpannen worden gelegd, waar deze aan elkander sluiten en dus dienen ter vervanging van kalk; ook Gron. Overijs. Geld. Oostfr. Nederd. Holst. In een gedeelte van N. Duitschland, Denemarken en Zweden is docke = eene pop, Hd. bocken = stroowisch, West. docke = stroopop; Kil. docke = eene pop. Om de overeenkomst in vorm zullen deze bosjes dien naam dragen, dus zooveel zijn als: stroopop.

4 dokter, voor: advocaat. „Zoo hadden ze 'n eisch edaone en die had nog al hoog ewest; maor hij had 'n dokter aenömen, ellaor 'n ooit gien dokter ewee."

5 dokkies; zie: daalkies.

6 dollen; de handvatsels der zeis, ook Gron.; achter de dollen staan = aan 't maaien zijn. v. Dale: dol = roeipin; Oostfr. dolle, dol = houten pin, houten nagel, roeipen; Kil. dolle, dol = de klamp, waarin de roeiriem rust; Nederd. dolle, dulle, ellNederd. dolle, dulle, dole, doule, zooveel als: drager, van 't Ohd. dolôn, tholôn, enz., ellHd. dolen, dolên (= lijden, dulden) en zooveel als: dragen, houden; dollen dus = dragers, houders der zeis.

7 dombled = vierde gedeelte van een vel papier, Gron. tekst.

8 domenee, doomnee = predikant, ook bij 't aanspreken, Gron. doomnie, doomnij, Oostfr. domêné, dômné. Van 't Latijn dominus = heer.

9 dompe, voor: neus.

10 donderbloesem; 't broeien van onweer, zichtbaar in donderwolken. In Gron. zegt men, wanneer zich donderwolken aan de kim vertoonen, die zich al meer ophoopen en een onweer voorspellen, dat de lucht bluit, bluierg is, bluien = bloeien; blödem (ook Gron.) = bloesem.

11 donderschoer; zie: schoer. In de Ommel. (Gron.) dunderschoer, Old. Westerw. grommelschoel = donderbui.

1 donkerdeeend = schemeraeend.

2 dôo = doode; op de dôo zitten, zooveel als: dat een der naaste vrouwelijke bloedverwanten op den dag der begrafenis, gaat zitten op de lijkkist van den overledene, in een groot zwart kleed gehuld.

3 doo = doe = doen; ik doo, dö döste, hij döt, wij, ie of ei doot, zij doot. Zie: doe.

4 doodbier = begrafenis, en: begrafenismaal. Zie: bier.

5 doodenkeld = zeer zelden; ook Gron.

6 doodenweg; zie: teeweg.

8 dook (doek) = het linnen dat men zelf gereed heeft, Vld. Tech, dus eigenlijk hetzelfde als tuug, in: kistentuug; zie ald.

7 doodkist = doodkist.

9 doomeer; zie: domeneer.

10 doorjak; zie: doerjak.

11 dorie, basterdvloek, hier interj.; te dorie ja = drommels ja! zooveel als: dat moet gebeuren! wat dorie zea = wat drommel, zei hij; ook Gron. en nog bijw. gebruikt.

12 dopheide; zie: zeighaide.

13 döst = doet gij; vallen döst = gij zult vallen, eigenl.: vallen doet gij. Gron. dat deustoe = dat dut gij.

15 douwelker = beuzelaar. Gron. douwelder = iemand die zeer langzaam gaat. Zie: douweln.

14 douwelder = die langzaam gaat, ~~zot~~ Zie: douweln.

16 douweln, dauweln = werkzaam of in beweging zijn zonder te vorderen, beuzelen. Gron daueln, dauweln, doameln = drentelen; ook: daueln = weinig of niets uitrichten. Oostfr. daueln = zondsterteren, bij de straat loopen, lediggaan; Nederl. daudeln, daueln = den tijd verspillen, niets goed aangrijpen; Holdt. daueln, daveln, Eng. dawdle, NBrab. dauwel = een traag vrouwspersoon. – Het woord zal tot: dolen, dwalen, gebracht worden.

17 drasen = brommert; zie ald.

18 drää (draai) = smalle draaibrug zonder leuning over eene vaart; ook Gron. in de Veenkoloniën.

19 dral = vlug, flink; dral van liefen = vlug van lijfen leden. Gron. dral = hupsch, vlug, flink, van meisjes gezegd. De hoofdbeteekenis van dit woord in Nederl. en Holdt. is: hurtig, gefchwind, celer; Nederl.: een dralen gang = al zoo het aanzien van vlugheid en

geschiktheid daartoe heeft; een dralle peerd, eene lutje dralle deern; Holst. en dralle deeren = een flink meidje; eNoordfr. en tralle fömmen = een stevig flinke meid. Westf. drell, HD. drall = vast gedraaid, van garen; Saterl. drellen = draaien; Oudd. drellen = ronddraaien; Oudfr. thrall, AS. thrard = snel, gezwind.

1 drammen = aansporen, aandrijven; hiervan ook = dwingen van kinderen. Gron. drammen, dransen = schreiend dwingen van kinderen, dwingend om iets vragen. Oostfr. eNederl. drammen = luid dwingen; Overijs. drensen, Geld. dransen; Westf. dränsen = eigenzinnig schreien van kinderen. Holst. dramm = verdriet.

3 dradoers; de personen, gewoontelijk acht in getal, die de kist op eene lijkbaar naar het graf dragen; ook Gron.

2 draodeg = dradig; ook Gron.

4 drabbel = bedremmeld, beteuterd.

5 dreeg = voedzaam, vet, bv. van vleesch gezegd; ook Friesch. Vergel. dreege.

6 dreege = veel uitleverende; ook = breed van omvang, bv. van eene kraamvrouw. Gron. drieg = strekzaam, wordt vooral van spijzen gezegd die zich onder het koken uitbreiden, of ook: die in het gebruik langer strekken dan de hoeveelheid liet verwachten: elkeenstal verstaat men er onder wat zeer voedzaam is. - 'n drieg kerel zooveel als: een man die stevig gebouwd is, en daardoor in de maat, voor de dikte betreft, meevalt. Friesch dreeg, Oostfr. drieg, drêge, drêgsam, eNederl. dreer. Vergelijk het Eng. dry, Oudfr. drey, AS. dreoh, Deensch dröj = wat lang uithoudt; eNoordfr. drieg, dreeg = droog. Zie Ten Kate p. 623.

7 dreetippe = driekante hoed, steek; dat is nog 'n echte domenee, hij heef de dreetippe nog op. Gron. dreetimpte hoed. Oostfr. dreetimpt = driehoekig, van een steek, in vroeger dagen de gewone dracht der boeren (ook in Gron.); Westf. draitimpig.

9 driebled; benaming der hanevoet.

8 dreezegrond; in 't Westen der provincie grasland dat omgespit wordt om er vlas te verbouwen. Zal staan voor: drasfiep grond.

10 dreig = dreeg; zie ald.

11 drekken = etteren.

12 drekkop = buil, gezwel, ettergezwel. Zie: drekken.

1b = Drente. v. Of Drenthe, van ouds Thrente, Threnthe of Trente geheeten, zijne benaming heeft ontleend van Dre-enthe, het derde einde of gedeelte van het Bovenstichtt, waarvan Salland, Isalaland, het land gelegen aan de rivier Isala (= IJsel), het eerste, en Twenthe, Twe-enthe, het tweede einde of gedeelte uitmaakte, dan wel van Ther-enthe, als gelegen ten einde, aan het einde, op het einde van het Utrechtsch bisdom, blijve hier onbeslist." Magnin Losse bladen p. 3.

Drinken, enkv. Drent, Drant

Overijs.

Bedrammen = jagen, drijven, aanzetten. Vergel. drammen.

2 Drenter = inwoner van Drente, Drentsche; ook Gron.

3 dreumen wanten; zie: dreumhanske

4 dreumhanske = handschoen van dreum. Bij v. Dale: dreum, dron, drum = wollen stof, waarvan men de pikkwasten en stoepdwaiten maakt, ook wel grove dreum geheten. Ook: dreum, dreumet = draad welke van de schering overblijft, wanneer een stuk linnen afgeweven is. Volgens Weil.: dreumen = overblijfsels van vlas en wol bij 't weven.

5 dreutelen = draalen. Gron. dreutelen = talmen, draalen, treuzelen, en, eenmaal begonnen zeer langzaam voortwerken. Daarvan: dreutelbokken, dreutelkodze, dreutelkond, dreutelgad. Oostfr. drötelen, drêtelen = langzaam spreken of arbeiden; Holst. driedeln, Westf. dracteln = talmen. Volgens Ten Kate dreutel = ineengedraaide hoop; Kil. dreutel, drotel = keutel; dreutelen = kleine schreden doen als van een dwerg; Zal een freq. vorm zijn van: dreten, drijten, met de grondbeteek. van: drukken, persen.

6 dreuvelen (onz. werkw.) = nevelachtig weer zijn. Ook zegt men: 't dreuvelt, als de sneeuw in fijne stokken neervallende, door den wind wordt voortgejaagd.

7 drieschoren; zie: eenschoren.

10 driest, voor: gerust, zeker, vast; leuf maar driest, dat enz; ook Gron. Alduar driest = koen, stoutmoedig, geen gevaar vreezend, in 't Nederl. veroud.; heeft zij de bteek. van: dom, blind, stout, onbeschaamd. Oostfr. drîst = koen, vermetel; Nederl. = koen; Holst. = stoutmoedig; Westf. driste, HD. dreist = zonder vreez. 't Woord is door metath. uit: dorst, van: darren; dorren = durven, Nederl. dräfen, AS dearran, dyrran, Eng. to dare; Ags. dyrstig, thyrste = koen, stout.

11 drietsen = dreigen, bang maken. Bij Vondel: „En schuim. beth, dreight en drietscht." In 't Nederl. is: drietschen = jagen, bevoeren, dreigen, verouderd.

12 drijfgoed = drijvend hooi, stroo, enz.

13 drinkteldobbe = dobbe (zie ald.) waaruit de beesten gedrenkt worden; ook Gron. Wat den vorm aangaat: kindelbier, Gron. drinkteldoode, hangelstöt, lopeldag, enz. Oostfr. Knuppeldoezje. Oostfr. drinkelfat, kindelbêr, enz. Westf. drögeldauk, wittelkwast, enz. Nederl. hangeloor, soort van teenboom.

14 Drênt; zie: Drenten.

1 *droest* = forsch, stark; dreigend. Wordt ook van dieren gezegd: 't Schaep is droest in de wolle = zwaar van wol, heeft eene dikke vacht. Vergel. *droesten*, en: *driest*.

2 *droesten* = dreigen; den dwingeland spelen; tegenstribbelen. Vergel. *driest*.

3 *droestkoppen*; boomen met zwarte kruin, vooral wanneer zij boven andere uitsteken. Het woord *droest* als znw. is ident. met het Gron. *troest*, zooveel als tros, vooral eene bv. als appels, pruimen, aalbessen, die dicht aan een zijn gegroeid; zij hangen *die troesten* aan de boomen. Oostfr. *dîtes*, *drûsel*, *drûest* = bos, bundel, tros; *de sitten al in en drûs bê 'nander*; dat is 'n dikken drûst appels.

4 *drokheid* = drukte.

5 *dröng* = na, nabij; *d'ooren drong anne kop hebben* = hoogst zuinig zijn, Gron. *de ooren dicht an de kop hebben*. Gron. *drong an* = *waling an* = *stoef an* = *stomp an* = dicht bij, dicht aan, onmiddellijk aangrenzend. Van: dringen. Voordfr. *trong*, Eng. *throng*; Ags. *thrang* = eng, gedrongen.

6 *dröng* = kittelooring.

7 *dröngbij* = nabij; zie: *dröng*.

8 *drönge* = drong, overl. tijd van: dringen.

9 *drönk*; eenvoudig en kort ontbaal aan een sterfhuis na eene begrafenis, in plaats van eene volledige *grove*. Wordt vooral bij 't overlijden van kinderen gedaan.

10 *Drost*, voorheen hoofd der provincie, later Gouverneur, thans Commissaris des Konings. Dr. Landr. (1603) II, 1: Den Drost, wesende Hooftofficier van de civile en criminele Justitie in den Lande van Drenthe, is geholden, enz. — Tho Coevord, alwaer de Ampt-man ofte Droste als Hoofd-Officier over het landt van Drenthe, woonachtig is.

11 *Drostenlaan*; de laan vóór het huis van den Commissaris des Konings te Assen. Zie: *Drost*.

12 *drouwen*, *drauwen*, *drouwen* = voornemens zijn; op het punt staan iets te doen; wij *drouwen* uit te gaan; naar *de markt drouwen* = plan hebben naar de kermis te gaan. Gron. *drauen*, *drauuwen*, *drouen*, bij Laurman ook *drauwen* = voornemens zijn, vooral in betrekking tot een bezoek; wie hebben joe als lank droud; ik drou Grönen. Ook = dreigen; Dr. Landr. (1712) II, 47: Zoo bewijslijk waare dat iemant de Getuigen misdede, of merkelijk *drouwde*, enz.; id. (1603) II, 11; Zoo IV, 26: Emant *drouwende*

57

zijn huis of goed te barren. Uit de beteekenis van: voornemens zijn, ontstond allicht die van: talmen, beslisteloos zijn, ook Gron. ie mouten nüt te tank drouen; 't blift bie 't drouen = wij talmden en bottelden mee, 't kwam niet tot de uitvoering. – Friesch driige, Hd. drohen, Gotk. treihan = dreigen; cVHoll. dreigen = voornemens zijn; Hooft dreighen; eNeders. drouen, drouwen = dreigen; todrauen = menen maken of met woorden te kennen geven dat men iets in zijn Schild voert; Holst. Oud-Frankisch todrauen = den Schijn aannemen. Het Gron. heeft de zegswijs: hij is van drouen = hij is een talmer, eene woordspeling met: Drouwen.

3 drouwen (in 't Noorden der prov.); zie: drouwen.

4 druugen (inz. ww.); wordt gezegd van de lucht als er weersverandering op til is, wanneer ze zich gespannen voordoet.

5 druuwen; zie: drouwen.

2 drukkertien; voor: kus. Zie: doeken. In Gron.: in dikke drukker of drökker = een dikke kus!

3 drumpel = drempel; nüt over deur of drumpel komen = zich nooit in dat huis laten zien; ook Gron.

6 dubbeld (= dubbel), ook Gron.; dubbeld drukken, van eene geheele snede brood, wat bij een blad papier heet: in tweeën vouwen. Vergel. enkeld, tiwend.

7 ducht = dunkt; dat ducht neet

8 ducht = dacht; dat duchte mij = zoo dacht ik. Gron. ducht voor: denkt, en: dunkt; wat ducht joe nö van de raize? = hoe denkt gij nu over de reis? mie ducht, 't mos maar angaan = mij dacht, die moest maar doorgaan; hoe ducht joe dat zoo? = hoe dunkt u dat zoo?

9 dudde = zuster, Markken tutte. Gron. tutte, tutje, voor: meisje, als vleiend woordje bij 't aanspreken, in de Ommel. vooral: zus; zijn 't kleine meisjes, zuske. Oostfr. dütte, düt, diminut. dütje, voor: lieve, lief meisje. Vergel. 't Noordfr. daat, doet, doetje = dochter.

10 duge = mak, zoeduwe. Gron.: tuk wezen = mak wezen = stil zwijgen, zich stil houden, niet meer tegenpraten, voortkomende uit vreet. ZLimb. tuke = tot zwijgen brengen, troeven, schaakmat zetten; Oostfr. tuk = mak, zustig, stil, zich voegend.

11 duimstek = eiken loot, meestal een duim dik en van boven geknot, voor het aanplanten van scheeborsjen en hakhout. Zie: Schelhodt.

wat dunderdag

1 dukset = dissetbijl, Gron. dusjet.

2 duldig = dinustig = kunnende uitstaan, dulden, verdragen, lijden; het kind is nog niet duldig genoeg om eene operatie door te staan.

4 dummel, voor: klein, gedrochtelijk persoontje, gedrochtje.

3 dumelink; zie: doemelink.

5 dunder (= donder), in: arme dunder = arme drommel; ook Gron. arme dönder, ofschoon: dunder = donder.

6 dundirdag (= donderdag), als interj. zie: dunders.

7 dunders = te dunder, als interj. en basterdoek; voor: verdoekt, bliksems: „ik wil dat dunders wicht neet altied veur niks achternaa loopen."; te dunder, wat meuken ze'n liernd; 't speit mie dunders! Ook: wat dunderdag is daor te doen! Gron. dönders, en: dönderdag, al dus gebruikt.

8 dunderschoere = donderbui; zie: schoer.

9 dunegge = slaap van 't hoofd. Het Gron. heeft dunegge en 't dunnekken (alleen 't meerv.); Overijs. dunsteegge, dunegge, Oostfr. dünegge, Nederl. Holst. dünnige, dünnige, dinje, Hamb. dünne; Kil. dunninghe = slaap of slagh des hooftes; Deensch tynding, Zw. tinning, Noordfr. thenning, ONoorsch thunvangi, OSaks. thennonga, AS. thunvinge, OHD. thunvengi, dunvengi. Volgens Grimm samengesteld uit het OHD. tinnâ (= tunna, Tonne), tinaffvat), en: wange; ten Doornkaat brengt het eerste deel tot de beteekenis van: zacht, zwak, week, en dan zooveel als: teere, zwakke wang.

10 dunne zesen = stofregen, HD.

11 dunöl (Schornebeek) = zeer veel.

13 dus = durfde, ook Gron.; zie: duren.

14 duren = durven; Gron. duren, Friesch deuren, MNederl. dorren, ONederl. darren, Oostfr. düren, Noordfr. türren, Oudfr. dara. – hij hef neet dust = hij heeft niet gedurfd, ook Gron. en Oostfr.; ik dus 't neet te doen, ook Gron. (De verv. in 't Gron. luidt: ik duser, doe deurst, hij deurt; wie – ie – zij duren; ik dus, doe dust, hij dus; wie – ie – zij dusten; partic. dust.

16 duurste = durft gij, en: gij durft.; ook Gron.

15 dustang = tot duswerre.

14 dusdeshalven, pleon. voor: derhalve. Wordt ook in Gron. gehoord.

17 duvelkaoterd, basterdoek als bijn. nw.: duvelkaoterse jongs. In Gron. ook eene euphem. uitdrukking voor: duivelsch, en

Bij v. Dale: wat duivekaters! = wat duivel! – In Gron.: duvekoater, duufkoater, een bijzondere vorm van witte brood, dat in sommige streken om Nieuwjaar en Sint-Nicoluas wordt gebakken; N.Brab. duivenka-ter, eene soort van koek, die, als op Kerstmis aanklin-deren wordt vereerd; Kil. duyven-kater, evenens als 't vorige; Hl. Ofenkater, Neders. ovenkater = ovenkork.

1 duaren = dwingend kind. Vergel. dweeren.

2 dweeren = tegenstribbelen, tegenspreken, twisten. Gron. dwe-ren, tweeren = zanikken, onnutte praat hebben en daarbij gedurig in herhaling vallen, en daarvan: dweender, tweender, dweemschuet = dwelmschoet. dweeren, zooveel als tweernen = twijnen = zijde dubbelen.

3 dwelen = zanikker, zeurder, (Gron. dwelmer, van dwelmen = vervelend snappen); 't Dwelm löp oe nas, nl. de vent (min-achtend) die u wat wijs maakt loopt u achterna. Oordsch dwalm = een sots, iemand in wien geen leven zit, een slaapmuts; Geld. dwalm in de mötregen = een onbeholp-zaam mensch. Deensch dwaele = spreken als iemand die niet recht bij zinnen is. Vergel.: bedwelmd.

4 dwiel = duizelig; dwiel in 't heufd = licht in 't hoofd ten ge-volge van koorts. Gron. dwielerig = dwelmerig, enz. = duize-lig, verward in 't spreken, als het uit een zieklijken toestand voortkomt. – wielen = draaien, en na verwant met: dwalen, dolen, en: dwielerig.

5 Dwingel = Dwingeloo; Dwingelder = ingezeten, ook: de ge-zamenlijke ingezetenen van Dwingeloo.

6 dij = u, 3de en 4de naamv. van doe of de; Gron. die; dij; Friesch dij, Oostfr. Neders. di; in 't Nederl. veroud. Kil. dij = gij. Zie: doe.

Onregelmatig blijft het aannemen der e bij vele woorden: niet: bakke, wel: stakke; niet: boome, maar wel: stuarte, snoete, kloete, stoete.

(plaats).

Bij vele werkw.: ik roepe, zinge, schrieve, denke, ligge, enz. Ook achter sommige bnw.: he gruit scheeve; he löp lange; onze Kat is bange; dat touw is dikke, enz. Achter andere rededeelen: waorumme, ditte, datte, watte?

de weglating van dit voorvoegsel

earebeien

E

1 e: achtervoeging van dezen klinker: heerse, henne (hem), waarumme (waarom), snorte, kante, pieme, beerte, poerste (puist), voete (voet), deure, keerse, kachelpieme, peerdestaldeure, enz. Niet achter onz. znw. behalve: oore; het Drentsch neemt den onz. op slachtsvorm nauwkeurig in acht. (In 't Old. Winterw. (Gron.) heeft deze toevoeging alleen achter znw.: deure, tabac, katte, vlinte, ziele, lampe enz.) (t'oorts nog ach.)

2 e door weglating der g klinkt het voorvoegsel ge, vóór de verleden deelw. Het stomme e: edaon, edraaid, ezegd, ejaagd, ewest, eheurd, ebeuwd, ebeun, enz. (In een enkel geval heeft dit plaats met be; epreufd = beproefd, wat achter staan zal voor: geproefd.) De e wordt alsdan in de uitspraak meer bij 't voorafgaande woord getrokken, zoodat men hoort: ik heb 't heete heurd, nooit vanne heurd; ik zin d'r neete west, enz. Het Gron. (ook het Duitsch) laat het geheele voorvoegsel van het verl. deelw. weg. Bij Kil. Bondel en Hooft is dit ook zeer gewoon; heuchen, hoorsaem, lijck, luck, luyd, rieed, draghen, enz. (Kil.); nck, lasten, waeog, enz. Het Nederl. is dit ook niet vreemd: het heeft o.d. trouw, en: getrouw; lukken, voor: gelukken; lijken, voor: gelijken, naken = genaken, enz.

3 e, voor: hij; zoo Wchriffe oos; doe beete oppe tanden; dat e (= dat hij); asse Komp modt hij zin toertien blieven (als hij komt moet hij een poosje blijven); esse d'r west? Wat zee e? (is hij er geweest? wat zei hij? Ook Gron. bv. asse = als hij; mosse = moet hij; verdijnde niks? = verdient hij, en ook: verdiende hij niets? wasse riek? = was hij rijk? enz. – Bij het noemen der letters wordt op sommige plaatsen eene e toegevoegd: beje (b), deje (d), elle (l), emme (m), erre (r), esse (s); in Gron. effe, elle, emme, enne, esse, erre.

4 e vervangt ook het lidw. de: op e hanen (op de handen), op e tooge, veur e bek, van e daoke, ane muure, oet e penne, det e schrift, under e tafel, ane balken, enz. Deze e koppelt zich voor 't gehoor meestal aan 't voorafgaande woord, en hoort men dus: oppe hanen, vanne, anne, vete, endere, enz. bv. he völtt 'n poeste anne kop = hij zich eene buil aan het hoofd.

5 earbeien = aardbeziën; Gron. eerbeien, eertjebeien.

6 eare, voor: Heere, door 't weglaten der h o.a. te Hoogeveen.